

Voortgezet Onderwijs van Amsterdam

powered by ROC van Amsterdam

Bredero Mavo

Havo
Leerjaar 4 en 5

Examenreglement 2021 - 2023

Inhoud

I	Algemene bepalingen	3
	Artikel 1: uitleg van de gebruikte begrippen	3
	Artikel 2: toelating tot het eindexamen	5
	Artikel 3: toegestane hulpmiddelen	5
	Artikel 4: afnemen eindexamen	5
	Artikel 5: indeling eindexamen, profielwerkstuk	5
	Artikel 6: onregelmatigheden	5
	Artikel 7: verhindering	6
	Artikel 8: examencommissie en commissie van beroep	7
II	Schoolexamen	8
	Artikel 9: inrichting	8
	Artikel 10: beoordeling en cijfer schoolexamen	9
	Artikel 11: herkansing toetsen schoolexamen	9
	Artikel 12: begin en afsluiting schoolexamen	10
	Artikel 13: mededeling eindcijfer schoolexamen	10
	Artikel 14: het volgen van een extra vak en het afstoten van een 8 ^e examenvak	10
	Artikel 15: overige bepalingen	10
III	Centraal schriftelijk examen	11
	Artikel 16: aanwijzingen voor de kandidaten	11
IV	Uitslag, herkansing en diplomering	11
	Artikel 17a: uitslag havo	11
	Artikel 17b: berekening van het eindcijfer	12
	Artikel 17c: cum laude	12
	Artikel 18: tweede tijdvak	13
	Artikel 19: derde tijdvak	13
	Artikel 20: afgewezen kandidaten	13
	Artikel 21: diploma en cijferlijst	13
V	Overige bepalingen	14
	Artikel 22: afwijkende wijze van examineren	14
	Artikel 23: bewaren examenwerk	15
	Artikel 24: inzien examenwerk	15
VI	Slotbepalingen	15
	Artikel 25: slotbepalingen	15

I Algemene bepalingen

Dit reglement geldt voor de opleiding mavo, dat deel uitmaakt van de Scholengroep Voortgezet Onderwijs van Amsterdam. Dit reglement is vastgesteld door het bevoegd gezag en ter instemming voorgelegd aan de medezeggenschapsraad.

Het examen bestaat uit het;

- Schoolexamen (SE)
- Centraal schriftelijk examen (CSE)

Toetsen en praktische opdrachten die deel uitmaken van het schoolexamen staan vermeld in het programma van toetsing en afsluiting, kortweg PTA genoemd. Het PTA wordt uiterlijk 1 oktober van het vierde leerjaar gepubliceerd op de website.

Artikel 1: uitleg van de gebruikte begrippen

Deze regeling verstaat onder:

Bevoegd gezag:	Bestuur van de Scholengroep Voortgezet Onderwijs van Amsterdam
Centrale directie:	De directie van het Voortgezet Onderwijs van Amsterdam (VOVA)
CSE:	Centraal Schriftelijk Examen
Commissie van beroep:	Een door het bevoegd gezag ingestelde commissie bij wie de kandidaat tegen een beslissing van de schooldirecteur in beroep kan gaan
Examinator:	Docent, belast met het afnemen van het examen in een vak, oftewel de docent die lesgeeft in één of meer van de volgende klassen: 4 en 5 havo
Examendossier:	Het geheel van de onderdelen van het schoolexamen zoals gedocumenteerd in een door het bevoegd gezag gekozen vorm
Examensecretaris:	Door de schooldirecteur aangewezen docent die belast is met: <ul style="list-style-type: none">• vaststellen van de uitslag van een eindexamen• tekenen van de diploma's en de cijferlijsten• bewaren van de gegevens waaruit blijkt dat het examen dossier van een leerling (nog niet) is afgesloten
Examencommissie:	Een onafhankelijke commissie die het proces rond de examens waarborgt.
Herkansing:	Het opnieuw deelnemen aan een toets voor het centraal schriftelijk examen of het schoolexamen
Inhaaltoets:	Het alsnog deelnemen aan een toets van het centraal schriftelijk examen of schoolexamen
Kandidaat:	Eenieder die door het bevoegd gezag tot het eindexamen of deeleindexamen wordt toegelaten
Portfolio:	Het portfolio is een map waar alle projecten, opdrachten of werkstukken die op school zijn gemaakt, terug te vinden zijn.

Ze geven een beeld van de ontwikkeling van de leerling op school en binnen het profiel of vak

Profielwerkstuk:	Het profielwerkstuk is een werkstuk afgesloten met een presentatie, waarin op geïntegreerde wijze kennis, inzicht en vaardigheden aan de orde komen die van betekenis zijn in het desbetreffende profiel
PTA:	Programma van toetsing en afsluiting, hierin is opgenomen een omschrijving van de inhoud van de toetsen, het al dan niet hebben van een herkansingsmogelijkheid en de wijze waarop getoetst wordt, alsmede van de beoordeling en weging van het resultaat
Schooldirecteur:	Eerste leidinggevende van een school van de Scholengroep Voortgezet Onderwijs van Amsterdam (VOvA).
Schoolleiding:	De schooldirecteur en de teamleiders van de Bredero Mavo
SE:	Schoolexamen
Toets:	Schriftelijke of mondelinge vragen en praktische opdrachten als onderdeel van het schoolexamen
SE rekenen:	Rekenexamen met referentieniveau 2f of 3f (alleen voor leerling die geen examen doen in het vak wiskunde)
Havo	Hoger algemeen voortgezet onderwijs

Artikel 2: toelating tot het eindexamen

- 2.1 Het bevoegd gezag stelt de leerlingen van de school in de gelegenheid ter afsluiting van de opleiding een eindexamen af te leggen.
- 2.2 Een kandidaat wordt toegelaten tot het CSE als het schoolexamen is afgerond.

Artikel 3: toegestane hulpmiddelen

- 3.1 De lijst met toegestane hulpmiddelen wordt elk jaar gepubliceerd op de site van examenblad.nl onder de naam hulpmiddelen CSE.

Artikel 4: afnemen eindexamen

- 4.1 De schooldirecteur, de examencommissie en de examinatoren nemen onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag het eindexamen af.
- 4.2 De schooldirecteur wijst één of meer van de personeelsleden aan als secretaris van het examen. Deze secretaris regelt samen met de voorzitter alle aangelegenheden die het examen betreffen.

Artikel 5: indeling eindexamen, profielwerkstuk

- 5.1 Het eindexamen kan voor ieder vak bestaan uit een schoolexamen (SE) en een centraal schriftelijk examen (CSE), dan wel een van deze twee.
- 5.2 Het schoolexamen havo kan bestaan uit mondelinge toetsen, schriftelijke toetsen met gesloten en/of open vragen, praktische opdrachten en opdrachten in het kader van het handelingsdeel. Het schoolexamen havo omvat een profielwerkstuk en een afgerond portfolio.
- 5.3 Het profielwerkstuk betreft een vakoverstijgend thema dat past binnen het profiel, waarbij alleen de vakken gekozen kunnen worden waarin de kandidaat examen doet. De specifieke eisen worden door de profielwerkstuk-coördinator verstrekt aan de kandidaten en begeleiders.
- 5.4 Het profielwerkstuk vormt samen met de vakken CKV en maatschappijleer het combinatiecijfer. Het gemiddelde van de eindcijfers van het profielwerkstuk, CKV en maatschappijleer vormen het combinatiecijfer.
- 5.5 Bij leerlingen die geen examen doen in het vak wiskunde, wordt het SE rekenen afgenomen.
- 5.6 Het bevoegd gezag van een school voor vwo of havo kan een leerling ontheffing verlenen van het volgen van het onderwijs in het vak lichamelijke opvoeding indien de leerling vanwege diens lichamelijke gesteldheid niet in staat is dit onderwijs te volgen. Het bevoegd gezag geeft de inspectie kennis van de verleende ontheffing en vermeldt daarbij de gronden waarop deze ontheffing berust.

Artikel 6: onregelmatigheden

- 6.1 Indien een kandidaat zich ten aanzien van enig deel van het eindexamen aan enige onregelmatigheid schuldig maakt of heeft gemaakt, kan de schooldirecteur maatregelen nemen.
- 6.2 De maatregelen bedoeld in het eerste lid die afhankelijk van de aard van de onregelmatigheid al dan niet in combinatie met elkaar genomen kunnen worden, zijn:
 - a. het toekennen van het cijfer 1 voor een toets van het schoolexamen of het CSE
 - b. het ontzeggen van de deelname of de verdere deelname aan één of meer toetsen van het schoolexamen of het CSE.
 - c. het ongeldig verklaren van één of meer toetsen van het reeds afgelegde deel van het schoolexamen of het CSE.
 - d. het bepalen dat het diploma en de cijferlijst slechts kunnen worden uitgereikt na een hernieuwd examen in de door de schooldirecteur aan te wijzen onderdelen. Indien het hernieuwd examen, bedoeld in de vorige volzin betrekking heeft op één of meer onderdelen

- van het CSE, legt de kandidaat dat examen af in het volgende tijdvak van het CSE, dan wel ten overstaan van de staatsexamencommissie.
- 6.3 Indien het hernieuwd examen bedoeld in de vorige volzin betrekking heeft op een of meer onderdelen van het centraal examen legt de kandidaat dat examen af in een volgend tijdvak van het centraal examen.
- 6.4 Het besluit waarbij een in het eerste lid bedoelde maatregel wordt genomen, wordt tegelijkertijd in afschrift toegezonden aan de inspectie en, indien de kandidaat minderjarig is, aan de wettelijke vertegenwoordigers van de kandidaat.
- 6.5 De kandidaat kan tegen een beslissing van de schooldirecteur van een school voor voortgezet onderwijs in beroep gaan bij de door het bevoegd gezag van de school in te stellen commissie van beroep. Van de commissie van beroep mag de schooldirecteur geen deel uitmaken.
- 6.6 In overeenstemming met artikel 30a van de wet wordt het beroep binnen vijf dagen nadat de beslissing aan de kandidaat is bekendgemaakt, schriftelijk ingesteld bij de commissie van beroep. De commissie stelt een onderzoek in en beslist binnen twee weken na ontvangst van het beroepsschrift, tenzij zij deze termijn gemotiveerd heeft verlengd met ten hoogste twee weken. De commissie stelt bij haar beslissing zo nodig vast op welke wijze de kandidaat alsnog in de gelegenheid zal worden gesteld het eindexamen of deeleindexamen geheel of gedeeltelijk af te leggen onverminderd het bepaalde in de laatste volzin van het tweede lid. De commissie deelt haar beslissing schriftelijk mede aan de kandidaat, aan de ouders, voogden of verzorgers van de kandidaat indien deze minderjarig is, aan de schooldirecteur en aan de inspectie.
- 6.7 Voorbeelden van onregelmatigheden zijn:
- Fraude
 - Storend gedrag tijdens het SE of het CSE
 - Telefoongebruik en of een smartwatch
 - De grafische rekenmachine gebruiken bij een ander vak dan wiskunde
 - De grafische rekenmachine bij wiskunde niet in de examenstand hebben staan
 - Het schrijven met potlood
 - Het niet tijdig inleveren van een praktische opdracht of profielwerkstuk
- 6.8 Procedure bij het vaststellen van een onregelmatigheid:
- De kandidaat wordt direct op de hoogte gesteld van de onregelmatigheid waar hij/zij zich schuldig heeft gemaakt.
 - De kandidaat wordt gemeld welke maatregelen direct genomen worden. Dit kunnen onder andere zijn: het innemen van het antwoordvel (de leerling krijgt een leeg antwoordvel en gaat verder), het innemen van het examenwerk, het verwijderen uit de ruimte.
 - De examencommissie legt de onregelmatigheid voor aan de schooldirecteur, deze kan één van de bovengenoemde maatregelen nemen. Voordat een beslissing ingevolge het tweede lid wordt genomen, hoort de schooldirecteur de kandidaat.
 - De kandidaat kan zich door een hem aan te wijzen meerderjarige laten bijstaan.
 - De kandidaat kan hiertegen in beroep als te lezen in artikel 8.

Artikel 7: verhindering

- 7.1 Als een kandidaat door ziekte of een andere dwingende reden, niet veroorzaakt door onnauwkeurigheid, onachtzaamheid of nalatigheid van de kandidaat - of zijn ouder(s)/verzorger(s) - absoluut verhinderd is deel te nemen aan een onderdeel van het examen, stelt hij of zijn ouder(s)/verzorger(s), de desbetreffende teamcoördinator zo vroeg mogelijk voor de aanvang van bedoelde toets of ander onderdeel in kennis van deze verhindering en de reden(en) daarvoor.
- 7.2 Indien een kandidaat zonder geldige reden te laat bij een toets van het examen verschijnt, mag hij tot uiterlijk 30 minuten na het begintijdstip van de toets tot het examenlokaal worden toegelaten. Hij levert zijn werk in op het tijdstip dat voor de andere kandidaten geldt.
- 7.3 Kandidaten, die meer dan 30 minuten, respectievelijk 15 minuten, na het begin van het examen binnenkomen, kunnen niet deelnemen aan deze zitting. Tenzij hetgeen vermeld is in artikel 6.1 van toepassing is, wordt aan de gemiste toets voor het schoolexamen het cijfer 1 toegekend.

- 7.4 Kandidaten die bij een kijk- en luistertoets te laat zijn, worden niet toegelaten. Tenzij hetgeen vermeld is in artikelen 6.1 van toepassing is, wordt aan de gemiste kijk- en luistertoets het cijfer 1 toegekend.
- 7.5 Indien een kandidaat deelneemt aan een toets van het examen, behoudt het resultaat dat de examinerator voor die toets vaststelt, zijn geldigheid.
- 7.6 Een kandidaat die in gebreke blijft de onder 6.1 genoemde in kennis stelling, wordt geacht zonder geldige reden afwezig te zijn. Bij afwezigheid zonder geldige reden kan de schooldirecteur maatregelen nemen als beschreven in artikel 6.
- 7.7 Een kandidaat die aan een schoolexamen zitting deelneemt zonder in goede conditie te zijn en daarvoor achteraf een verklaring overlegt, kan op basis van deze verklaring niet zonder meer rekenen op een extra herkansing.
- 7.8 Een kandidaat die onwel wordt tijdens een (school)examen vraagt middels een e-mail aan de examencommissie of dit ingehaald mag worden. Deze e-mail dient uiterlijk vijf werkdagen na afname ingeleverd te worden bij de examensecretaris.
- 7.9 Een kandidaat die examenwerk heeft gemist vraagt middels een e-mail aan de examencommissie of dit ingehaald mag worden. Deze e-mail dient uiterlijk vijf werkdagen na afname ingeleverd te worden bij de examensecretaris.
- 7.10 Als de geldigheid van de reden van afwezigheid bij een toets van het schoolexamen is geaccepteerd, is herkansing of inhalen mogelijk. De secretaris van de examencommissie overlegt met de vakdocent en stelt na overleg met de schooldirecteur het afnamemoment vast.
- 7.11 Indien een kandidaat zonder geldige reden een toets van het schoolexamen niet heeft afgelegd, neemt de schooldirecteur maatregelen overeenkomstig het gestelde in artikel 6.2. De kandidaat kan hiertegen in beroep bij de beroepscommissie (zie artikel 8).
- 7.12 Bij een geldige reden van afwezigheid bij een zitting van het CSE, ter beoordeling van de schooldirecteur, kan een kandidaat voor dit vak verwezen worden naar het tweede tijdvak. Op de overige zittingen dient de kandidaat wel te verschijnen.
- 7.13 Is er sprake van een niet geldige reden voor afwezigheid bij een zitting van het CSE, dan wordt de kandidaat in het tweede tijdvak de gelegenheid gegeven het CSE op ten hoogste één toets te voltooien.
- 7.14 Indien het SE rekenen gemist wordt en aan artikel 7.1 (verhindering) voldaan is mag de toets worden ingehaald.

Artikel 8: examencommissie en commissie van beroep

- 8.1 Examencommissie: de examencommissie bestaat uit een oneven aantal leden.
- 8.2 Taken en bevoegdheden van de examencommissie zijn:
- a. Een examencommissie heeft tenminste de volgende taken en bevoegdheden
 - I. het borgen van de kwaliteit van de schoolexaminering (procesmatig, inhoudelijk, passend bij de visie van de school en passend bij het afsluitende karakter van het schoolexamen),
 - II. het opstellen van een voorstel voor het examenreglement en het PTA,
 - III. het vaststellen van richtlijnen en aanwijzingen om schoolexamens te beoordelen en vast te stellen,
 - b. De examencommissie stelt regels vast over de uitvoering van de taken en bevoegdheden, bedoeld in het eerste lid, en de maatregelen die zij in dat verband kan nemen.
 - c. Indien een kandidaat bij de examencommissie een verzoek of een klacht indient waarbij een lid van de examencommissie is betrokken, neemt het betrokken lid geen deel aan de behandeling van het verzoek of de klacht.
 - d. De examencommissie stelt jaarlijks een verslag op over haar bevindingen bij het borgen van de kwaliteit van de schoolexaminering en verstrekt dit verslag aan het bevoegd gezag.
- 8.3 Benoeming en samenstelling van de examencommissie:
- a. Het bevoegd gezag stelt een examencommissie in voor elke door de school verzorgde schoolsoort of groep(en) van schoolsoorten.

- b. Het bevoegd gezag draagt er mede door de samenstelling van de examencommissie zorg voor dat het onafhankelijk en deskundig functioneren van de examencommissie voldoende wordt gewaarborgd.
 - c. Tenminste één lid van de examencommissie is als docent verbonden aan de schoolsoort of groep van schoolsoorten waarvoor de examencommissie is ingesteld.
 - d. Leden van het bevoegd gezag, de schooldirecteur, leden van de MR en leerlingen of hun wettelijk bevoegde vertegenwoordigers kunnen geen deel uit maken van de examencommissie
- 8.4 De kandidaat kan tegen een beslissing van een examiner in beroep gaan bij de examencommissie. Dit doet de kandidaat per email bij de secretaris van de examencommissie. Binnen vijf werkdagen na indiening van het verzoek ontvangt de indiener een ontvangstbevestiging. De examencommissie adviseert de schooldirecteur die daarna een beslissing neemt.
- 8.5 De kandidaat die het niet eens is met een beslissing van de schooldirecteur naar aanleiding van een onregelmatigheid, ongeoorloofde afwezigheid of ontheffingen kan, binnen vijf werkdagen na dagtekening van het definitieve besluit in beroep gaan bij:
- Commissie van Beroep VOvA
Postbus 7878,
1008 AB Amsterdam of e-mail: info@vova.nl
Deze commissie bestaat uit:
- een lid van de centrale directie VOvA
 - een schooldirecteur VOvA, niet zijnde de school waar het over gaat
 - een beleidsmedewerker Kwaliteitszorg VOvA.
- 8.6 In overeenstemming met deel 1 van de wet op het voorgezet onderwijs wordt het beroep binnen vijf werkdagen nadat de beslissing schriftelijk aan de kandidaat bekend is gemaakt, schriftelijk bij de commissie van beroep ingediend. De commissie stelt een onderzoek in en beslist binnen twee weken na ontvangst van het beroepschrift, tenzij zij deze termijn gemotiveerd heeft verlengd met ten hoogste twee weken. De commissie stelt bij haar beslissing zo nodig vast op welke wijze de kandidaat alsnog in de gelegenheid zal worden gesteld het eindexamen geheel of gedeeltelijk af te leggen onverminderd het bepaalde in de laatste volzin van het tweede lid. De commissie deelt haar beslissing schriftelijk mee aan de kandidaat, aan de ouders van de kandidaat indien deze minderjarig is, aan de schooldirecteur en aan de inspectie.

II Schoolexamen

Artikel 9: inrichting

- 9.1 Het schoolexamen geschiedt volgens een door het bevoegd gezag per school vastgestelde regeling (programma van toetsing en afsluiting: PTA) die jaarlijks vóór 1 oktober aan de betrokken kandidaten en hun ouders kenbaar wordt uitgereikt.
- 9.2 Het schoolexamen strekt zich uit over alle vakken, waarin de kandidaat eindexamen aflegt en wordt ingericht overeenkomstig hetgeen voor ieder vak afzonderlijk in het programma van toetsing en afsluiting is aangegeven.
- 9.3 Deelname aan de geplande toetsen is verplicht.
- 9.4 Wijzigingen in het programma van toetsing en afsluiting mogen slechts in uitzonderlijke gevallen worden aangebracht; hiervoor moet altijd vooraf worden overlegd met de schooldirecteur; als dit, na toestemming van de schooldirecteur, leidt tot wijzigingen worden de leerlingen en hun ouders schriftelijk hiervan op de hoogte gesteld door of namens de schooldirecteur.
- 9.5 Het schoolexamen begint voor de havo in vierde leerjaar en wordt afgesloten voor de aanvang van het CSE.
- 9.6 Het toetsen van onderdelen van het schoolexamen vindt plaats in de daarvoor vastgestelde toetsperioden of gedurende de reguliere lessen, Tevens bestaat de mogelijkheid dat practica en handelingsdelen buiten de vastgestelde toetsperioden of de reguliere lessen plaatsvinden.

- 9.7 De toetsen van het schoolexamen beslaan tezamen de stof waarover het schoolexamen zich ingevolge het eindexamenprogramma uitstrekt.
- 9.8 Mondelinge toetsen worden afgenomen door de docent die de leerling in het betreffende vak lesgeeft. De kandidaat of examinerator kan bij de secretaris van de examencommissie het verzoek indienen om een mondelinge toets te laten bijwonen door een toehoorder in de hoedanigheid van een gecommiteerde. Een individueel mondeling schoolexamen moet, indien er geen tweede onafhankelijke examinerator aanwezig kan zijn bij de afnamen van het examen, in ieder geval worden vastgelegd door middel van opnameapparatuur. De schoolleiding beslist in deze en wijst, als het verzoek wordt ingewilligd, degene aan die deze toehoorderfunctie vervult.
- 9.9 Voor de maximale toets duur van toetsen van onderdelen van het schoolexamen gelden de volgende regels:
- schriftelijke toetsen (maximaal twee lesuren)
 - mondelinge toetsen (maximaal één lesuur)
- 9.10 Tijdens een SE mag je bij een één lesuur durende toets het lokaal niet verlaten. Tijdens een twee lesuren durende toets mag je het lokaal alleen verlaten na één lesuur op aanwijzing van de surveillant en na afloop van het SE.
- 9.11 Het inleveren van werk behorende bij een praktische opdracht dient op of voor de gestelde deadline plaats te vinden. Indien hier niet aan wordt voldaan, dient de kandidaat zich schriftelijk te wenden tot de secretaris van de examencommissie met het verzoek het te laat ingeleverde werk alsnog te beoordelen. Dit verzoek bevat de redenen voor het te laat inleveren van het werk. De examencommissie bespreekt het verzoek en de schooldirecteur beslist of het gemaakte werk alsnog wordt beoordeeld of dat het cijfer 1,0 wordt toegekend.
- 9.12 Aanwijzingen voor de kandidaten stemmen, voor zover van toepassing, overeen met die voor het CSE (artikel 15 aanwijzingen voor de kandidaten).

Artikel 10: beoordeling en cijfer schoolexamen

- 10.1 Van iedere beoordeling die meetelt bij het bepalen van het eindoordeel over een kandidaat, stelt de examinerator de kandidaat zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen vijf werkdagen na afname van de toets, in kennis.
- 10.2 Aan de hand van de beoordeling bedoeld onder lid 1 bepaalt de examinerator het eindcijfer van het schoolexamen. Voor zover bij een vak aan bepaalde beoordelingen een bepaald gewicht is toegekend, wordt deze toekenning gevolgd.
- 10.3 De cijfers voor de toetsen van het schoolexamen worden gegeven in één decimaal. Het eindcijfer van het schoolexamen is het gewogen gemiddelde van de cijfers behaald voor de verschillende toetsen en wordt uitgedrukt in een cijfer uit een schaal van cijfers lopende van 1 tot en met 10. Vakken die alleen een schoolexamen kennen en niet onder artikel 9.4 vallen, worden beoordeeld met een geheel cijfer van 1 t/m 10. Is het gemiddelde eindcijfer niet een geheel getal, dan worden de decimalen, indien deze minder dan 50 zijn naar beneden afgerond en indien deze 50 of meer zijn, naar boven afgerond.
- 10.4 De cijfers voor de vakken die naast een schoolexamen ook een CSE kennen, zijn gehele getallen van 1 t/m 10, alsmede de hiertussen gelegen decimale breuken in één decimaal.

Artikel 11: herkansing toetsen schoolexamen

- 11.1 Na afloop van elke schoolexamenperiode mag er één toets herkanst worden.
- 11.2 De schoolleiding houdt zich het recht voor om indien nodig, bij uitzonderlijke omstandigheden, een extra herkansing te organiseren.
- 11.3 Practicumtoetsen en mondelinge examens kunnen worden herkanst, waarbij deze meetellen voor het aantal maximum herkansingen zoals in lid 1.
- 11.4 De herkansingen genoemd in lid vinden uiterlijk plaats binnen één maand na het einde van het toets moment.
- 11.5 Een kandidaat bepaalt na bekendmaking van de resultaten op een vooraf vastgelegde datum welke toets hij/ zij wil herkansen en meldt dit via de voorgeschreven wijze van de school.
- 11.6 De herkansing dient plaats te vinden voor het afsluiten van een periode.

- 11.7 Men is niet verplicht tot deelname aan de herkansing. Bij verhindering om deel te nemen, wordt in principe geen nieuwe mogelijkheid tot herkansing geboden. Tenzij punt 7.1 (verhindering) geldt.
- 11.8 De leerling heeft het recht om schriftelijke schoolexamenonderdelen voorafgaand aan het moment van opgave voor de herkansing, tijdens de les in te zien en te bespreken met de docent.

Artikel 12: begin en afsluiting schoolexamen

Het schoolexamen begint in het vierde leerjaar van de havo. Het schoolexamen wordt hooguit drie weken voor de start van het CSE afgesloten.

Artikel 13: mededeling eindcijfer schoolexamen

Voor aanvang van het CSE wordt de kandidaat van de resultaten voor het schoolexamen en het profielwerkstuk door de schooldirecteur, of een door de schooldirecteur aangewezen persoon, schriftelijk in kennis gesteld. De examinatoren leveren hiertoe de benodigde gegevens zo spoedig mogelijk na vaststelling in bij de schoolleiding. De kandidaat dient dit overzicht voor akkoord te tekenen. Bij kandidaten die jonger zijn dan 18 jaar is medeondertekening door de ouders verplicht.

Artikel 14: het volgen van een extra vak en het afstoten van een 8^e examenvak

Elke kandidaat doet examen in 7 vakken. Voor kandidaten is er de mogelijkheid een achtste vak te volgen mits dit mogelijk is in het lesrooster. Een kandidaat die een 8^e examenvak volgt, kan dit vak voor het CSE laten vallen. De kandidaat dient hiertoe een schriftelijk verzoek in bij de secretaris van de examencommissie, waarna er na overleg toestemming nodig is van: de docent, de mentor, de ouders en de schooldirecteur.

Artikel 15: overige bepalingen

- 15.1 De behaalde resultaten van het schoolexamen in het eindexamenjaar komen te vervallen als de kandidaat zakt voor het CSE. Kandidaten kunnen ervoor kiezen om praktische opdrachten die in het (voor)eindexamenjaar worden afgesloten bij voldoende resultaten, 7 of hoger of "voldoende" niet over te doen.
- 15.2 Ook bij een vak dat alleen een schoolexamen heeft, vervallen in de regel de behaalde resultaten van het examenjaar. In geval van wijzigingen in de syllabus, waardoor de schoolexamenonderdelen in het PTA wijzigen, kan de directeur besluiten het eindcijfer van het reeds afgesloten vak te behouden. Dit vak hoeft dan niet opnieuw gevolgd te worden.
- 15.3 De resultaten van het schoolexamen behaald in het vierde leerjaar, komen te vervallen als de kandidaat niet wordt bevorderd naar het vijfde leerjaar. Dit geldt niet voor de vakken maatschappijleer en CKV mits het behaalde cijfer voor hoger dan een 7 is. Het gemaakte werk voor het profielwerkstuk mag blijven staan.
- 15.4 De kandidaat wordt alleen toegelaten tot het CSE als het gehele SE dossier is afgerond.
- 15.5 Kandidaten die in de periode voorafgaand aan het SE zes of meer keer ongeoorloofd verzuim hebben verliezen het recht op een herkansing van het SE van die periode. De ongeoorloofde uren worden aangegeven met een rode A in Magister.

III Centraal schriftelijk examen

Artikel 16: aanwijzingen voor de kandidaten

- 16.1 Het werk wordt gemaakt op papier, gewaarmerkt en verstrekt door de school. De school verstrekt eveneens gewaarmerkt kladpapier. Kandidaten mogen derhalve geen papier meenemen naar het examenlokaal.
- 16.2 Het werk mag niet met potlood gemaakt worden, uitgezonderd tekeningen en grafieken. Jassen, tassen en communicatieapparatuur (zoals mobiele telefoons, smartwatches etc.) mogen niet in het examenlokaal worden meegenomen.
- 16.3 Examenwerk dat niet volgens de regels is ingeleverd (bijvoorbeeld nadat het buiten de examenzaal is gebracht), wordt niet meegenomen bij de vaststelling van het cijfer.
- 16.4 De kandidaat vermeldt op het papier zijn examenummer en zijn naam. Het examenummer met de naam staat op een etiket dat op elke tafel is gelegd.
(Elke zitting zal de kandidaat zijn plaats moeten opzoeken, omdat de ruimte elke keer opnieuw ingericht wordt).
- 16.5 Na het openen van de enveloppen met opgaven of bij het opstarten van het digitaal examen is het verboden enige mededeling(en) of inlichtingen over het werk aan de kandidaat te verstrekken behoudens een mededeling inzake een fout in de opgave die door het CvE aan de scholen is doorgegeven.
- 16.6 Het meenemen van andere dan toegestane boeken, tabellen en overige hulpmiddelen is verboden. Het gebruik van een grafische rekenmachine is alleen toegestaan bij wiskunde.
- 16.7 Zonder toestemming van de toezichthouder mag een kandidaat het examenlokaal niet verlaten.
- 16.8 Bij bedrog geconstateerd voor, tijdens of na de zitting van het CSE stelt de schooldirecteur een onderzoek in en beslist al dan niet in combinatie met de inspectie welke maatregelen genomen worden (zie artikel 5 Eindexamenbesluit VO).
- 16.9 Een kandidaat die eerder klaar is met het examen, mag vanaf een klokuur na aanvang van de examenzitting vertrekken. De kandidaat levert zijn werk in bij de toezichthouders. Hij is zelf verantwoordelijk voor het inleveren van het volledige werk. Eventuele bijlagen worden in de omslag gestoken. De opgaven en het kladpapier geeft hij ook af. Na de zitting mag hij die afhalen.
- 16.10 Tijdens het laatste kwartier van de examenzitting blijven de dan aanwezige kandidaten in het examenlokaal om de rust niet onnodig te verstoren. Aan het einde van de zitting blijven de dan nog aanwezige kandidaten zitten; de toezichthouder haalt het werk op. De kandidaat is verantwoordelijk voor het inleveren van het volledige werk. Als al het werk is opgehaald, krijgen de kandidaten van de toezichthouder het sein het examenlokaal te verlaten. Dan mogen ze de opgaven en het kladpapier wel meenemen.
- 16.11 Een kandidaat die volgens de verklaring van een daar toe bevoegd deskundige recht heeft op extra tijd, heeft 30 minuten extra.

IV Uitslag, herkansing en diplomering

Artikel 17a: uitslag havo

- 17a.1 De kandidaat die eindexamen havo heeft afgelegd, is geslaagd indien:
- het rekenkundig gemiddelde van de bij het CSE behaalde cijfers tenminste 5,5 is;
 - voor één van de vakken Nederlandse taal en literatuur, Engelse taal en literatuur en voor zover van toepassing wiskunde A, B of C als eindcijfer 5 of meer heeft behaald en hij voor het andere vak dan wel andere hier genoemde vakken als eindcijfer 6 of meer heeft behaald, en;
 - hij onverminderd onderdeel b:
 - voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 of meer en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald;

- II. voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 4 en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers ten minste 6,0 bedraagt;
 - III. voor twee van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 heeft behaald en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers tenminste 6,0 bedraagt; of
 - IV. voor één van de vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld als eindcijfer 4 en voor één van deze vakken als eindcijfer 5 heeft behaald en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers tenminste 6,0 bedraagt;
 - d. hij voor geen van de onderdelen, genoemd in het tweede lid, lager dan het eindcijfer 4 heeft behaald; en
 - e. hij voor het vak lichamelijke opvoeding van het gemeenschappelijk deel van elk profiel, de beoordeling voldoende of goed heeft behaald.
 - f. Het SE-rekenen, voor leerlingen zonder wiskunde, telt niet mee in de zak- en slaagregeling. Het niveau van de toets moet minimaal 3F zijn.
- 17a.2 Bij de uitslagbepaling volgens het eerste lid, wordt het gemiddelde van de eindcijfers van tenminste de volgende onderdelen aangemerkt als het eindcijfer van één vak, voor zover voor deze onderdelen een eindcijfer is bepaald: maatschappijleer, culturele en kunstzinnige vorming en het profielwerkstuk.
- 17a.3 De schooldirecteur bepaalt het eindcijfer, bedoeld in het tweede lid, als het rekenkundig gemiddelde van de eindcijfers van de samenstellende onderdelen. Indien de uitkomst van deze berekening niet een geheel getal is, wordt dat getal indien het eerste cijfer achter de komma een 4 of lager is, naar beneden afgerond en indien dat cijfer een 5 of hoger is, naar boven afgerond.
- 17a.4 Zodra de eindcijfers en indien mogelijk de uitslag zijn vastgesteld, maakt de schooldirecteur deze schriftelijk aan de kandidaat bekend, onder mededeling van het in artikel 51 van het Eindexamenbesluit bepaalde. De uitslag is de definitieve uitslag indien artikel 51, eerste lid, geen toepassing vindt.
- 17a.5 Op basis van artikel 52 van het Eindexamenbesluit mag de schooldirecteur besluiten extra vakken, te kiezen uit de algemene vakken van het vrije deel van de leerweg, niet bij de uitslag te betrekken om de kandidaat alsnog te doen slagen.

Artikel 17b: berekening van het eindcijfer

Het eindcijfer van een vak wordt bepaald op het rekenkundig gemiddelde van het cijfer voor het school-examen en het cijfer voor het CSE. Is dit gemiddelde niet een geheel getal, dan worden de decimalen, indien deze minder dan 50 zijn naar beneden afgerond en indien deze 50 of meer zijn, naar boven afgerond.

Artikel 17c: cum laude

Een kandidaat is geslaagd voor het eindexamen havo met toekenning van het judicium cum laude indien zijn examen voldoet aan de volgende voorschriften:

- 17c.1. tenminste het gemiddelde eindcijfer 8,0, berekend op basis van de eindcijfers voor:
 - I. de vakken in het gemeenschappelijke deel van het profiel, het eindcijfer berekend op grond van artikel 50, tweede lid, en de vakken van het profieldeel,
 - II. het vak uit het vrije deel waarvoor het hoogste eindcijfer is vastgesteld, en
- 17c.2. tenminste het eindcijfer 6 of tenminste de kwalificatie voldoende voor alle vakken die meetellen bij de uitslagbepaling op grond van artikel 50 van het Eindexamenbesluit VO.

Artikel 18: tweede tijdvak

- 18.1 De kandidaat heeft voor één vak waarin hij reeds examen heeft afgelegd, nadat de uitslag is vastgesteld, het recht in het tweede tijdvak opnieuw deel te nemen aan het CSE. Het eindcijfer voor het schoolexamen blijft gewoon staan. De herkansing heeft dus alleen betrekking op het cijfer voor het CSE.
- 18.2 Een kandidaat die aan een herkansing wil deelnemen, doet daartoe een schriftelijk verzoek bij de examensecretaris. Daarbij dient de voorlopige cijferlijst te worden ingeleverd. Afhankelijk van het resultaat van de herkansing wordt een nieuwe cijferlijst gemaakt, dan wel de oude weer uitgereikt. Indien een kandidaat niet tijdig de herkansing heeft aangevraagd, wordt de uitslag definitief.
- 18.3 Een kandidaat die in het eerste tijdvak door een geldige reden de examenzitting van één of twee vakken heeft gemist, kan in het tweede tijdvak alsnog aan een of twee zittingen deelnemen. Van een herkansing kan pas sprake zijn na een volledig afgelegd examen
- 18.4 Een kandidaat die in het eerste tijdvak om geldige redenen één of twee zittingen miste, kan deze zittingen in het tweede tijdvak inhalen maar pas in het derde tijdvak eventueel deelnemen aan de herkansing.
- 18.5 Indien een kandidaat in het tweede tijdvak evenzeer is verhinderd, of wanneer hij het examen in het derde tijdvak niet kan voltooien, wordt hij in de gelegenheid gesteld in het derde tijdvak ten overstaan van de staatscommissie zijn eindexamen te voltooien.

Artikel 19: derde tijdvak

Voor het derde tijdvak komen in aanmerking kandidaten die

- I. in het eerste tijdvak om geldige redenen drie of meer zittingen misten;
- II. in het tweede tijdvak hun examen voltooiden en dus nog geen gebruik konden maken van hun eventuele herkansingsrecht;

Artikel 20: afgewezen kandidaten

- 19.1 Afgewezen kandidaten die de school verlaten en niet naar een andere dagschool van dezelfde soort gaan, ontvangen een cijferlijst voor de resultaten van de vakken waarin zij een CSE hebben gemaakt, dat zij kunnen overleggen, indien zij bij een (dag)-avondschool of bij de staats-examencommissie examen doen om een diploma 'op te bouwen'.
- 19.2 Gezakte leerlingen die het volgend schooljaar opnieuw eindexamen afleggen aan de eigen school, moeten het volledige CSE doen. Na afloop van het CSE wordt aan de hand van de nieuwe CSE-cijfers berekend of aan de eisen voor slagen voldaan is.
- 19.3 Gezakte leerlingen kunnen ook door de school uitbesteed worden aan het vavo. De leerlingen hoeven dan in principe alleen hun onvoldoende vakken over te doen. Hierbij moeten de school en de leerling rekening houden met de nieuwe eis van tenminste een 5,5 voor het gemiddelde CSE-examen. Van de eerder behaalde eindcijfers waarvoor vrijstelling is verkregen, tellen de onderdelen CSE-cijfer mee in de berekening 'gemiddeld een voldoende'. Het kan raadzaam zijn om ook voldoende afgesloten vakken opnieuw te doen aan het vavo met het oog op het noodzakelijke gemiddelde.

Artikel 21: diploma en cijferlijst

De voorzitter van het examen of zijn/haar aangewezen vervanger(ster) van het examen reikt aan elke kandidaat die eindexamen heeft afgelegd, een lijst uit waarop zijn vermeld: de cijfers voor het schoolexamen, de cijfers voor het CSE, de vakken en het onderwerp of de titel van het profielwerkstuk, de beoordeling van het SE rekenen (indien wiskunde geen examenvak is), de beoordeling van het profielwerkstuk en de beoordeling van de deelvakken culturele en kunstzinnige vorming 1, lichamelijke opvoeding 1 of maatschappijleer en de eindcijfers voor de examenvakken en de uitslag van het eindexamen.

De secretaris van het examen reikt aan elke voor het eindexamen geslaagde kandidaat een diploma uit waarop alle vakken zijn vermeld die bij de bepaling van de uitslag zijn betrokken. Duplicaten van diploma's worden niet uitgereikt, wel van cijferlijsten.

V Overige bepalingen

Artikel 22: afwijkende wijze van examineren

- 22.1 De schooldirecteur kan toestaan dat een kandidaat met een tijdelijke of blijvende handicap het examen geheel of gedeeltelijk aflegt op een wijze die is aangepast aan de mogelijkheden van de kandidaat. In dat geval bepaalt de schooldirecteur de wijze waarop het examen zal worden afgelegd. Hij doet daarvan zo spoedig mogelijk melding aan de inspectie van onderwijs.
- 22.2 Tenzij sprake is van een objectief waarneembare lichamelijke handicap, geldt ten aanzien van de in het eerste lid bedoelde aangepaste wijze van examineren dat:
- a. er een deskundigenverklaring is die door een ter zake kundige psycholoog, orthopedagoog, neuroloog of psychiater is opgesteld,
 - b. de aanpassing voor zover betrekking hebbend op het CSE of het SE rekenen in ieder geval kan bestaan uit een verlenging van de duur van de desbetreffende toets van het CSE met ten hoogste 30 minuten, en
 - c. een andere aanpassing slechts kan worden toegestaan voor zover daartoe in de onder a. genoemde deskundigenverklaring ten aanzien van betrokkene een voorstel wordt gedaan dan wel indien de aanpassing aantoonbaar aansluit bij de begeleidingsadviezen, vermeld in die deskundigenverklaring.
- 22.3 De schooldirecteur kan in verband met onvoldoende beheersing van de Nederlandse taal afwijken van de voorschriften gegeven bij of krachtens dit besluit, ten aanzien van een kandidaat die met inbegrip van het schooljaar waarin hij eindexamen aflegt, ten hoogste zes jaar onderwijs in Nederland heeft gevolgd en voor wie het Nederlands niet de moedertaal is. De in de eerste volzin bedoelde afwijking kan betrekking hebben op:
- I. het vak Nederlandse taal- en letterkunde;
 - II. enig ander vak waarbij het gebruik van de Nederlandse taal van overwegende betekenis is.
- 22.4 De in het derde lid bedoelde afwijking bestaat voor zover betrekking hebbend op het CSE slechts uit een verlenging van de duur van de desbetreffende toets van het CSE met ten hoogste 30 minuten en het verlenen van toestemming tot het gebruik van een verklarend woordenboek der Nederlandse taal.
- 22.5 Van elke afwijking wordt mededeling gedaan aan de inspectie.
- 22.6 Het bevoegd gezag kan bepalen dat de kandidaat die eindexamen of deeleindexamen aflegt, voor één of meer vakken het schoolexamen waarin geen centraal examen wordt afgenomen, [het examen] opnieuw kan afleggen, met dien verstande dat het bevoegd gezag dit recht in elk geval verleent voor het vak maatschappijleer behorend tot het gemeenschappelijk deel van de leerwegen, indien de kandidaat voor dat vak een eindcijfer heeft behaald lager dan 6. Het herexamen omvat door het bevoegd gezag aangegeven onderdelen van het examenprogramma.
- 22.7 Het bevoegd gezag stelt vast hoe het cijfer van het in het eerste lid bedoelde herexamen wordt bepaald. Het hoogste van de cijfers behaald bij het herexamen in een vak en bij het eerder afgelegde schoolexamen in dat vak geldt als het definitieve cijfer van het schoolexamen in dat vak.
- 22.8 In afwijking van artikel 37, tweede lid, kan het bevoegd gezag een leerling uit het voorlaatste of direct daaraan voorafgaande leerjaar toelaten tot het centraal examen in één of meer vakken, niet zijnde alle vakken van het eindexamen.
- 22.9 Bij toepassing van het eerste lid wordt het schoolexamen in dat vak of die vakken afgesloten voordat in dat leerjaar het centraal examen in dat vak of die vakken aanvangt. Artikel 49, zevende lid, en artikel 50, vijfde lid, zijn van overeenkomstige toepassing uit het Eindexamenbesluit VO.

- 22.10 Indien toepassing wordt gegeven aan het eerste lid, wordt het derde tijdvak aansluitend aan het voorlaatste of direct daaraan voorafgaande leerjaar afgenomen door het College voor toetsen en examens.
- 22.11 Indien de leerling in één of meer vakken centraal examen heeft afgelegd in het voorlaatste of direct daaraan voorafgaande leerjaar, en niet is bevorderd tot het volgende leerjaar, vervallen de met dit centraal examen of deze centrale examens behaalde resultaten.

Artikel 23: bewaren examenwerk

De opgaven van het schoolexamen, van het examen en de cijferlijsten van de kandidaten worden gedurende zes maanden na de vaststelling van de uitslag van het examen bewaard door de school. Het door de leerling gemaakte werk wordt na ieder schooljaar vernietigd. Per school worden afspraken gemaakt over het beheer.

Artikel 24: inzien examenwerk

- 24.1 Het schriftelijk werk van het schoolexamen en het CSE kan door de kandidaat worden ingezien. De kandidaat dient het verzoek hiertoe schriftelijk in bij de examensecretaris. De schooldirecteur dient zijn goedkeuring te verlenen voor de inzage van het examenwerk. Tijdens het inzien van het materiaal is de betrokken docent aanwezig en desgewenst geeft de docent inzage in het gehanteerde correctievoorschrift met normering. De uitwerkingen van de kandidaat, het correctievoorschrift en opgaven worden niet aan de kandidaat teruggegeven maar worden bewaard op school.
- 24.2 Indien de kandidaat bezwaar wil aantekenen tegen de beoordeling van het gemaakte werk, dan dient de kandidaat dit schriftelijk in bij de examensecretaris. De schooldirecteur bespreekt in aanwezigheid van een lid van de examencommissie het bezwaar met de betreffende vakdocent, raadpleegt zo nodig een vakcollega, en neemt een beslissing. Dit besluit wordt de kandidaat zo spoedig mogelijk schriftelijk medegedeeld door de examensecretaris, doch uiterlijk drie weken na ontvangst van het bezwaar.
- 24.3 De behaalde resultaten van het schoolexamen worden opgenomen in het (digitale) leerlingvolgsysteem, dat de leerling via internet kan raadplegen. Indien de kandidaat constateert dat de resultaten administratief niet correct zijn verwerkt, dan meldt de kandidaat dit bij de betreffende docent. Indien dit niet leidt tot een correcte weergave, dan meldt de kandidaat dit schriftelijk bij de examensecretaris. Zij neemt contact op met de betreffende docent en draagt zorg voor de correcte administratieve afhandeling.

VI Slotbepalingen

Artikel 25: slotbepalingen

- 25.1 In gevallen waarin deze regeling niet voorziet, beslist de schooldirecteur op basis van het examenbesluit/ reglement nadat partijen zijn gehoord.
- 25.2 Waar in dit reglement gelezen wordt: ouders, kan onder bepaalde omstandigheden ook gelezen worden: verzorgers of voogden.
- 25.3 Waar sprake is van (mede) ondertekening door ouders van de kandidaat geldt dit voor leerlingen, die de leeftijd van 18 jaar nog niet hebben bereikt. Meerderjarigen (18 jaar en ouder) hebben in deze zelf tekenbevoegdheid.
- 25.4 De schooldirecteur behoudt zich het recht voor de ouders van de meerderjarigen over alle examenzaken inlichtingen te verschaffen, tenzij de meerderjarige schriftelijk kenbaar maakt dat hij dit niet wenst.
- 25.5 Steeds als in dit examenreglement gesproken wordt over "leerling of kandidaat" worden zowel vrouwelijke als mannelijke leerlingen bedoeld.
- 25.6 Dit examenreglement is gebaseerd op het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.- v.b.o. van het ministerie van OCW.

